

Vlinder in nood, maar niet bij melkboer Eric

Het aantal vlinders in Nederland is sinds de jaren 90 gehalveerd. Maar melkveehouder Eric Lamers in Vortum-Mullem wist de afgelopen jaren het tij te keren, zo bleek uit tellingen op zijn erf. Hoe deed hij dat?

Frank Hermans
Vortum-Mullem

Met zogeheten Led-Emmers, trechteremmers met een led-lampje als lokker, vangt boer Eric Lamers sinds 2020 's nachts, van april tot en met september, eens in de drie weken nachtvlinders. Niet om ze op te zetten. „We laten ze 's ochtends weer vrij, natuurlijk.” Maar zo monitort hij nauwgezet hoe het is gesteld met de vlinderstand op zijn boeren erf. Waarom een melkveehouder vlinders gaat tellen? Omdat hij als bioboer de natuur centraal stelt en de vlinder daar een symbool voor vindt. „Iedereen vindt de vlinder een leuk dier”, zegt hij.

En, wat blijkt na drie jaar vlinders tellen?

„Het eerste jaar, 2020, ving we 200 exemplaren; vorig jaar was dat met 440 meer dan het dubbele. Ook het aantal soorten ging flink omhoog: van 90 naar 160. Als je bedenkt dat er 2400 soorten nachtvlinders zijn, is het nog

160

Eric Lamers telde vorig jaar 440 vlinders op zijn erf (in 2020: 200), verdeeld over 160 verschillende soorten.

niet zoveel. Maar het is heel bemoedigend dat het aantal al flink gestegen is.”

En de dagvlinders?

„Ook die hebben we vaker gezien bij tellingen, maar dan overdag: in 2023 572 exemplaren. Op mijn erf vlogen 21 van de 60 soorten in Nederland. Maar hier zeggen de aantallen wat minder, omdat de weersomstandigheden op het moment van de tellingen een grotere rol spelen.”

U heeft zelf de hand gehad in de toename?

„Het waren kleine aanpassingen in het beheer van mijn grond, maar gezien de stijging vermoed ik zeker dat die effect hebben. Ik heb zeventig melkkoeien. De weilanden om te grazen heb ik niet meer overal keurig onderhouden, maar op kleine stukjes meer laten verwilderen. Ook heb ik 'vlinderhoekjes' minder aangevoerd, bijvoorbeeld heggen waarvan je weet dat vlinders daar beschutting kunnen zoeken. Langs sloten heb ik wat minder gesnoeid. Waar het op neer komt, is dat je het landschap meer laat zoals de natuur het wil.”

En als biologische boer gebruikt u geen pesticiden?

„Nee, maar dat doe ik al meer dan twintig jaar niet meer. Ik heb 85 hectare grasland, 15 hectare akkerland waar ik mais verbouw voor de koeien. In plaats van gewasbestrijders wies ik het onkruid machinaal, direct na het zaaien, zodat het nog niet massaal heeft kunnen uitschieten. Ook het schoffelen daarna, waarmee de jonge worteldraadjes van het



▲ Eric Lammers probeert zijn grond zo te behouden dat er meer vlinders komen. FOTO THEO PEETERS

onkruid worden verwijderd, doe ik met een machine. Wat ik sinds een paar jaar wel anders doe: ik hou 3 hectare apart waar ik klaverachtige gewassen laat bloeien, zoals luzerne. Dat is eiwitrijk en daarom een goede toevoeging

voor de koeien. En daardoor zitten er ineens veel meer bijen op het land. Het zou me niet verbazen als ook de vlinders daar hun voordeel mee doen.”

Klinkt allemaal niet heel ingewikkeld. Waarom doet niet iedere boer dat?

„Omdat er wel een prijskaartje aan

hangt. Met pesticiden bestrijd je het onkruid sneller en beter. Ik heb het geluk dat ik mijn melkveebedrijf kan combineren met een zorgboerderij met gemiddeld zeven cliënten per dag, drie huisjes voor een toeristenovernachting en kleinschalige horeca. Mijn boerderij ligt tegen de Maasheggen aan. Met de beheerder, Staatsbosbeheer, heb ik goede afspraken kunnen maken. Ik heb toegezegd het landschap minder intensief te onderhouden, wat mij door de iets

mindere oogst geld kost. Maar in ruil krijg ik een vergoeding voor het aanleggen van een vlinderroute en educatieve elementen voor wandelaars en fietsers.”

Klinkt goed, maar natuurvriendelijk beheer is voor de gemiddelde boer dus stukken lastiger?

„Extensief landbouw bedrijven is deels een stukje idealisme, maar ik vind daarnaast dat de overheid veel meer de regels hierop moet aanpassen. Dat kan met bijvoor-

beeld extra subsidies voor boeren die geen pesticiden gebruiken. Ik verwacht ook dat dit gaat gebeuren en dat het bioboeren een enorme opmars zal maken binnen nu en tien jaar. Dat gaat het milieu en ook de vlinders enorm helpen.”



Meer geteld, maar wat zegt dat?

De spectaculaire stijging bij boer Eric Lamers lijkt niet representatief voor heel Nederland. Weliswaar steeg het aantal getelde vlinders fors in het landelijke monitoringprogramma (Boeren Insecten Monitoring Agrarisch Gebied) waaraan Lamers deelnam: van 3611 (2019) naar 25.830 (2023) nachtvlinders en van 1405 (2019) naar 5333 (2023) dagvlinders. Maar daarbij moet vermeld worden dat in 2019 er uiteindelijk 22 boeren meededen en in 2023 125. Deel je het aantal getelde vlinders door het aantal deelnemers, dan is er een relatief geringe stijging te zien van het aantal nachtvlinders van 164 in 2019 naar 179 in 2023. Maar ook een daling van het aantal dagvlinders van 64 naar 37. Volgens (Z)LTO kunnen de cijfers nog niet gezien worden als indicatie voor het al dan niet gestegen of gedaalde vlinderbestand. Een woordvoerder: „Om daar goede uitspraken over te doen moet er langjarig gemeten worden. Veel soorten hebben een natuurlijke variatie in populatiegrootte en niet elk jaar is met het andere te vergelijken. Het onderzoek loopt daarom nog tot 2027.” Het gestegen aantal deelnemers laat volgens de initiatiefnemers hoe dan ook zien dat steeds meer boeren zich bewust worden van het milieu en meer inzicht willen krijgen in biodiversiteit. De cijfers zijn niet vertekend omdat alleen bij uitstek natuurvriendelijke agrariërs zouden meedoen. „Meer dan de helft van de deelnemers zijn gangbare boeren, een kleiner deel boert biologisch.”